Společnost
pro církevní právo

ZRCADLO CÍRKVE

4/2022/1

Aktuality Společnosti pro církevní právo
Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice

1. dubna 2022 | 13. ročník

Praha 21. března 2022, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, posluchárna č. 120.
Prof. Jiří Rajmund Tretera OP přednáší v předmětu Právní dějiny církví. Foto Záboj Horák

Místní skupina v Olomouci

Výuka církevního práva zajišťovaná členy Místní skupiny SPCP v Olomouci

Obnovení řádného způsobu výuky na vysokých školách po období převažující výuky on-line vybízí k přehledu samotné výuky. Na následujících řádkách se věnujeme zprávě, jak se na výuce předmětů z oblasti církevního i konfesního práva podílí členové olomoucké pobočky Společnosti pro církevní právo.

Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Největší rozsah má výuka církevního práva na Cyrilometodějské teologické fakultě v Olomouci. V rámci stěžejního (dlouhého) magisterského studijního programu *Katolická teologie* v prezenční formě studia jsou vyučovány tyto povinné předměty: *Teologické základy a obecné normy církevního práva* (dr. Libor Botek), *Personální právo, zvěstovatelská služba, majetkové právo* a *Právo svátostí a svátostin* (obojí prof. Damián Němec ve spolupráci s dr. Monikou Menke a s ICLic. Jiřím Zámečníkem), *Trestní a procesní právo* (dr. Botek), a v souladu s kán. 41 CCEO *Právo východních katolických církví* (doc. Jiří Dvořáček); pro kandidáty kněžství je povinný *Seminář manželského práva procesního* (dr. Botek).

V kombinované formě studia jsou v rámci studijního programu *Teologické nauky* vyučovány v bakalářském stupni povinné předměty *Postavení islámu v světském a církevním právu* (prof. Němec), *Kanonické právo personální* (dr. Menke) a *Právo zasvěceného života* (prof. Němec). V navazujícím magisterském stupni jsou povinné předměty *Přehled církevního práva* a *Seminář manželského práva* (dr. Menke a prof. Němec), výběrovým předmětem zaměřeným na budoucí trvalé jáhny a pastorační asistenty je *Právo pro církevní praxi* (prof. Němec).

V kombinované formě studia je v rámci bakalářského studijního programu *Náboženství se zaměřením na vzdělávání* vyučován povinný předmět *Kanonické právo personální* (dr. Menke) a v rámci navazujícího magisterského studijního programu *Učitelství náboženství pro ZŠ* povinný předmět *Základy církevního práva* (dr. Menke ve spolupráci s prof. Němcem). V těchto dvou studijních programech je mnoho prostoru věnováno pedagogickým předmětům, proto je tu výuka teologických disciplín včetně církevního práva omezená.

V distanční formě studia se postupně od roku 2020 rozvíjí studijní program *Teologie on-line* v bakalářském stupni studia, kde od letního semestru roku 2022/2023 bude vyučován předmět *Základy církevního práva* (dr. Menke ve spolupráci s prof. Němcem).

Pro studenty bakalářského i navazujícího magisterského studia různých neteologických studijních programů je určen předmět *Naléhavé otázky manželství a rodiny* zahrnující jak látku církevního práva, tak českého rodinného a trestního práva, proto se na jeho výuce podílí

více pedagogů: dr. Menke, dr. Botek, doc. Dvořáček, ICLic. Zámečník, Mgr. Jiřina Navrátilová (státní zástupkyně v Ostravě) a prof. Němec.

V rámci doktorských studijních programů se církevní právo vyučuje v rámci dobíhajícího studijního programu *Praktická teologie* a nově akreditovaného širšího studijního programu *Katolická teologie*.

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Právnická fakulta zahájila výuku církevního práva v roce 1991; zpočátku na ní vyučoval církevní právo doc. Jiří Kejř, po něm v letech 1994–2010 dr. Němec, dále v letech 2010–2016 dr. Dvořáček, od roku 2016 až dosud dr. Menke. Zpočátku (do úmrtí prvního děkana doc. Miroslava Liberdy v roce 1998) byla výuka církevního práva ve dvou semestrech *povinným předmětem*, poté byla zredukována na jednosemestrální výběrový kurs, od roku 2001 se rozsah stabilizoval na dosud platnou podobu.

V rámci stěžejního (dlouhého) magisterského studijního programu *Právo a právní věda* jsou vyučovány dva povinně výběrové předměty: v zimním semestru přehledový předmět *Církevní a konfesní právo* a v letním semestru úžeji zaměřený předmět *Manželství a výchova v církevním právu*. Výuku obou předmětů zajišťuje dr. Menke ve spolupráci s prof. Němcem. Na oba předměty se obvykle hlásí asi 30 studentů. Více výuky církevního či konfesního práva se na této fakultě nepodařilo zrealizovat. Pod vedením výše zmíněných pedagogů bylo obhájeno již přes 20 diplomových prací. Výuka těchto předmětů je zařazena pod Katedru teorie práva a právních dějin, jejíž vedoucí je dr. Kamila Bubelová, členka Společnosti pro církevní právo.

Filosofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Jako povinně výběrový předmět, určený pro více studijních programů, je vyučován historicky laděný jednosemestrální předmět *Přehled vývoje církevního práva a vztahu křesťanů a světské moci* (prof. Němec). Tento předmět je zařazen pod katedru historie.

Právnická fakulta Masarykovy univerzity (Brno)

Na Právnické fakultě Masarykovy univerzity se již řadu let na Katedře ústavního práva a politologie v rámci studijního programu *Právo a právní věda* vyučuje předmět *Církevní právo*, jehož garantkou je dr. Kateřina Šimáčková, v poslední době ve spolupráci s dr. Kamilou Abbasi. Tento předmět je však svým obsahem převážně výukou konfesního práva, jeden dvouhodinový blok výuky je věnován pojmu kanonického práva a přehledu základních institutů (výuku zpravidla zajišťuje doc. Dvořáček). Proto byl v roce 2018 zaveden předmět *Kanonické právo*, zaměřený na právo křesťanských církví v České republice: především je vyučováno právo katolické církve, dále (navíc s průběžným zohledněním v jednotlivých tématech) také přehledně právo Českobratrské církve evangelické, Církve československé husitské a Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku (prof. Němec; garantem předmětu, zvláště po organizační stránce, je dr. Jaroslav Benák).

Damián Němec

Sdružení pro podporu výuky náboženství ve školách

Webinář o vzdělávání učitelů náboženské výchovy ve školách v České republice a na Slovensku

Jak jsme již informovali hned v úvodu Zrcadla církve č. 2/2022/2, dne 11. února 2022 uspořádala Pedagogická sekce České křesťanské akademie on-line seminář *Vývoj a stav náboženské výchovy, vzdělávání budoucích učitelů náboženské výchovy v České republice a na Slovensku*. Seminář vedla PhDr. Bc. Zuzana Svobodová, Ph.D. Dnes přinášíme obrazovou dokumentaci.

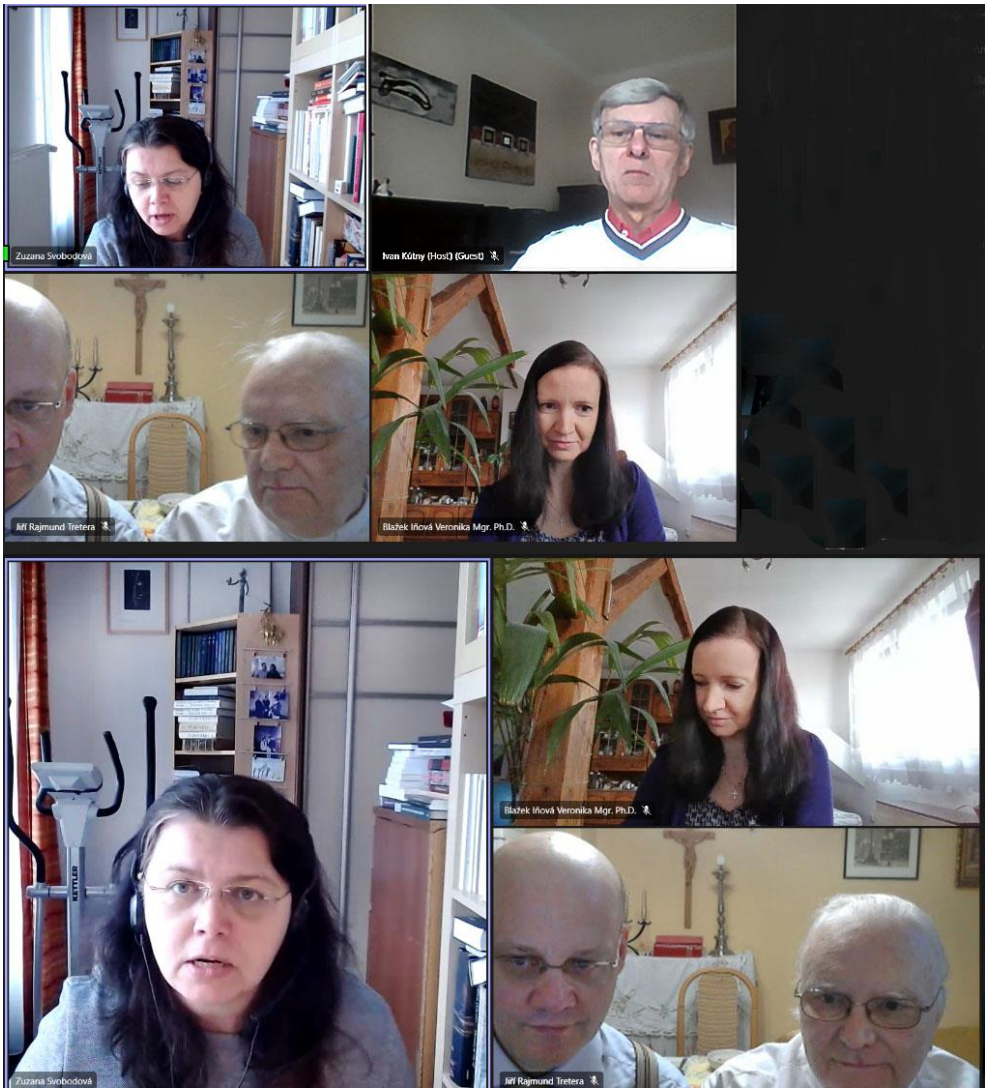

Sdružení pro podporu humanizace zdravotnictví

Nově vyšlo

Kniha Ukončete návštěvy, dveře se zavírají aneb Osmnáct balad a romancí z nemocničních sálů a předsálí líčí příběhy z českých nemocnic v letech 1906–2020, které zaznamenal profesor Právnické fakulty Univerzity Karlovy JUDr. Jiří Rajmund Tretera.

Dílo je projevem neobvyklého spojení tří autorových profesí: vysokoškolského učitele, katolického kněze a praktického právníka, který svou právní praxi vykonává již 60 let a je známým autorem mnoha učebnic pro právnické fakulty. Již letmým nahlédnutím lze zjistit i zvláštní autorův cit pro literární vystižení i těch nejjemnějších zkušeností a dobrou orientaci v lékařském prostředí.

Na pozadí příběhů vybízí autor knihy k zamyšlení se nad současným stavem zdravotnictví, jehož nedostatky musí dříve či později nevyhnutelně trápit většinu populace. Myšlenku, jaký lék na současné neduhy v poskytování zdravotní péče najít, nechává autor do značné míry otevřenou. Již v úvodu své knihy však nabízí několik způsobů řešení…

Knihu si lze objednat na e-mailu: spcp@prf.cuni.cz nebo telefonicky (222 220 203). Cena za kus činí: 250 Kč / 10 EUR (včetně balného a poštovného).

Osmnáct příběhů, které jsou vesměs přesným otiskem skutečnosti, začíná zákrokem v nemocnici na Královských Vinohradech, kdy lékařské konzilium roku 1906 se rozhodlo zlomit holenní kosti malé holčičce, aby tím bylo dosaženo posílení slabých nohou. Dívka, na které byl tento pochybný experiment proveden, byla autorova matka. Další vyprávění je ze života autorova otce a vše ostatní jsou jeho vlastní zážitky. Poslední dvě jsou vyprávěním z autorových hospitalizací na různých odděleních kliniky interních nemocí vinohradské nemocnice v září 2020 a listopadu 2020, tedy za koronavirové krize.

Tomáš Grundza

Sdružení pro podporu povolání ke kněžství a k řeholnímu životu

Pozvánka na Letní školu církevních dějin II

Ústav pro studium totalitních režimů, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy (UK), Katolická teologická fakulta UK, Evangelická teologická fakulta UK a Pedagogická fakulta UK zvou na druhý ročník *Letní školy církevních dějin II*, který se uskuteční 5. – 9. září 2022 v Diecézním domě kardinála Trochty v Litoměřicích.

Letní škola církevních dějin již podruhé nabídne studentům a dalším zájemcům široký záběr témat z církevních a náboženských dějin českých zemí a Evropy bez zaměření na jedno historické období nebo konkrétní problematiku. Cílem letní školy je ukázat bohaté možnosti církevních dějin a nabídnout náměty k výzkumu od starších dějin po dějiny soudobé prostřednictvím série přednášek, diskusí, workshopů a exkurzí, které zajišťují pozvaní odborníci. Setkání se odehrává v interdisciplinárním dialogu historie, historiografie, teologie, archivnictví a pomocných věd historických, dějin umění anebo pedagogiky.

Účast na letní škole bude zpoplatněna, studenti si hradí ubytování a stravu. Na výběr bude z následujících možností platby:

4350,- Kč (plná penze, ubytování, zápisné),
3 900,- Kč (polopenze – dvě libovolná jídla denně, ubytování, zápisné),
3300,- Kč (snídaně, ubytování, zápisné),
2 700,- Kč (vlastní stravování s možností využití kuchyňky, ubytování, zápisné),
500,- Kč (zápisné bez ubytování a stravy).

Organizátory a kontaktními osobami jsou:
PhDr. ThLic. Michal Sklenář, Ph.D. et Ph.D. (ÚSTR),
doc. PhDr. Marek Šmíd, Ph.D. (KTF UK),
PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D. (FF UK),
Peter Morée, Dr. (ETF UK),
Mgr. Anna Macourková (ÚSTR): anna.macourkova@ustrcr.cz,
Bc. Nikola Novotná (ÚSTR): nikola.novotna@ustrcr.cz.

Vyšla kniha o právním řádu Českobratrské církve evangelické

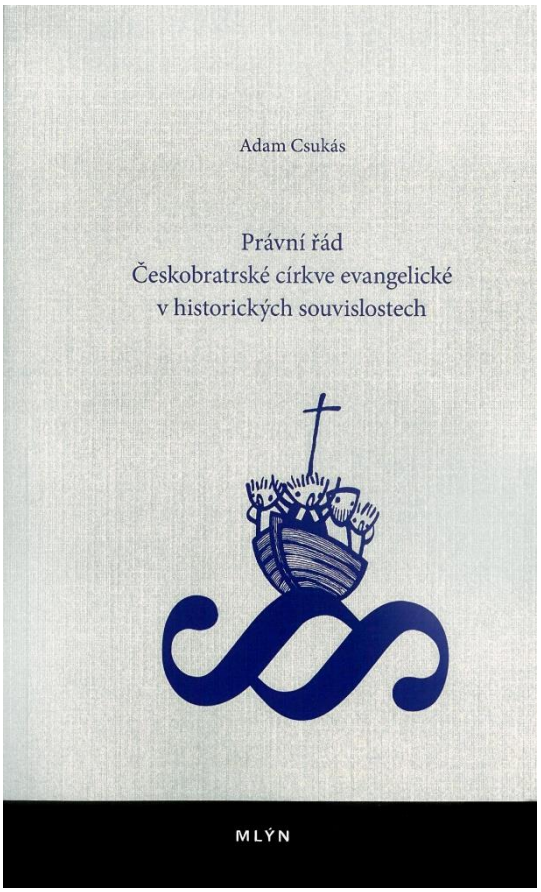

Před několika dny v nakladatelství Mlýn vyšla monografie *Právní řád Českobratrské církve evangelické v historických souvislostech* z pera JUDr. Adama Csukáse, Ph.D., právníka Ústřední církevní kanceláře Českobratrské církve evangelické (ČCE), vycházející z jeho disertační práce obhájené na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v září 2021.

Autor v této knize podává čtivý výklad právních dějin ČCE od jejího vzniku v roce 1918 do současnosti s přihlédnutím k dějinám její předchůdkyně, evangelické církve v Předlitavsku, k němuž dospěl pečlivým archivním studiem.

Knihu lze objednat v e-shopu nakladatelství Mlýn za 299 Kč na odkazu: https://mlyn.evangnet.cz/index.php?center=kupuj.

Recenze
Ján Duda: Boží ľud. Výklad druhej knihy Kódexu kánonického práva z roku 1983

Leges, Praha, 2021, 168 s., ISBN 978-80-7502-561-6.

V minulém roce vyšla v pražském nakladatelství Leges monografie *Mons. prof. ThDr. ICLic. PaedDr. Jána Dudy, PhD.*, kněze, soudce církevního soudu, kanonisty a organizátora vědy vyučujícího na Katedře římského práva, kanonického a církevního práva Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, dlouholetého člena Společnosti pro církevní právo. Dnes přinášíme krátkou recenzi této zajímavé a pro čtenáře tohoto listu velmi přínosné knihy.

V její první části nazvané *Cirkev a jej členovia* začíná autor obsahovým vymezením pojmu církev. Uvádí, že z dogmatické konstituce o církvi *Lumen gentium*, jednoho z hlavních dokumentů Druhého vatikánského koncilu, vyplývá, že na církev můžeme nahlížet ve čtyřech kategoriích.

Jde o kategorii *dogmatickou* (církev jako svátost a Boží lid), *sociologickou* (církev jako společnost a společenství), *právní* (církev jako instituce, dokonalá společnost a primární a originární právní řád) a *obraznou* či *alegorickou* (církev jako ovčinec a stádo, Boží role, chrám, Kristova nevěsta či Kristovo tajemné tělo).

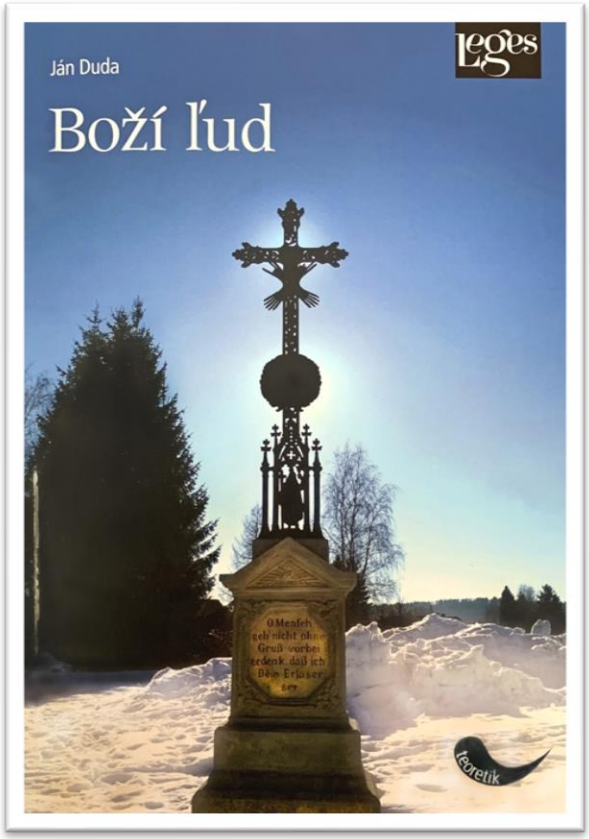

Členy takto vymezeného církevního společenství jsou tři kategorie věřících: *laici*, *klerici* a *zasvěcené osoby*. Základním společným znakem všech těchto osob je křest, jehož přijetí je jediným způsobem nabytí „občanství" v církvi.

Mezi laiky náležejí všichni věřící, kteří nejsou kleriky. Mají účast na Kristově kněžském, prorockém a královském úřadě. Jejich posláním je zabývat se světskými věcmi a usměrňovat je. Na rozdíl od řeholníků, kteří žijí odděleně od světa, a neřeholních kněží, kteří sice jsou ve světě, ale zvláštním způsobem a se zvláštním úkolem jej evangelizují, je podstatným znakem laiků, kteří nejsou řeholníky, jejich působení ve světě.

Klerický stav reprezentují vysvěcení muži, kteří v osobě Krista a podle stupně svého svěcení vykonávají tři poslání: posvěcují, spravují a vyučují Boží lid.

Třetí skupinou věřících v církvi jsou zasvěcené osoby, kterými mohou být klerici i laici. Je pro ně charakteristický život odděleně od světa, zpravidla ve společenství, a v souladu s třemi evangelijními radami. Podrobnějšímu výkladu o zasvěceném životě se autor věnuje v celé třetí části publikace (viz níže).

Co do důstojnosti mají všechny tři kategorie věřících rovnocenné postavení. Laici, klerici žijící ve světě a zasvěcené osoby (laici i klerici) plní v církvi a ve světě odlišné úkoly. Tomu také odpovídají povinnosti a práva, která jim Kodex kanonického práva přiznává. Některá jsou společná pro všechny kategorie věřících (například povinnost zachovávat jednotu s církví), jiná záleží na příslušnosti k té které části Božího lidu. Autor se katalogu povinností a práv věřících podrobně věnuje v závěru první části publikace.

Ve druhé části *Hierarchické usporiadanie cirkvi* podává autor přehledný výklad struktury katolické církve. Začíná charakteristikou úřadu papeže a kolegia biskupů. Pokračuje krátkou kapitolou o římské kurii, jejíž struktura je zvláště složitá. Římská kurie se až dosud skládala ze Státního sekretariátu, 9 kongregací, 3 dikasterií, 3 tribunálů, 6 papežských rad, 6 úřadů a několika papežských komisí.

Četbu knihy je na tomto místě nutno doplnit o text *reformující římskou kurii* ze dne 19. března 2022, *s účinností od 5. června 2022*. Jde o Apoštolskou konstituci papeže Františka *Praedicate Evangelium* o římské kurii a její službě církvi a světu. Konstituce k datu své

účinnosti ruší Apoštolskou konstituci Jana Pavla II. *Pastor Bonus* z roku 1988, z níž nutně vycházel text recenzované knihy.

Poslední část knihy prof. Dudy je věnována *životu podle evangelijních rad*. Autor v ní vysvětluje podstatu zasvěceného života, jeho teologické a právní principy a představuje jeho formy.

Jednotlivé formy zasvěceného života lze členit do šesti kategorií podle:

- ustanovení Kodexu kanonického práva (instituty zasvěceného života, společnosti apoštolského života, poustevníci, řád panen),
- způsobu následování Krista (kontemplativní, apoštolské, charitativní),
- svátostného svěcení (klerici, laici),
- založení (papežského práva, diecézního práva),
- exempce (exemptní, neexemptní) a
- pohlaví (ženské, mužské).

Recenzovaná monografie poskytuje srozumitelným a čtivým způsobem výklad druhé knihy Kodexu kanonického práva. Jedná se o dílo obsahově přiměřeně rozsáhlé, které čtenáře nezatěžuje zbytečnými podrobnostmi, ale naopak výklad právního textu vhodně obohacuje množstvím zajímavých souvislostí.

Jakub Nagy

Gratulace členům SPCP

Jménem celé naší Společnosti jsme zaslali gratulace k významným narozeninám, které oslavily 29. března 2022 *JUDr. Jana Nová* a *Mgr. Monika Slabá*.

Dne 1. dubna 2022 slaví své 45. narozeniny *JUDr. Josef Sedláček ml.*, advokát v Šumperku.

Vyzýváme autory, aby napsali článek k Apoštolské konstituci *Praedicate Evangelium*

Redakce Revue církevního práva vyzývá autory k zaslání článků o uvedené Apoštolské konstituci, vydané Svatým otcem Františkem dne 19. března 2022.

Společnost pro církevní právo by touto cestou ráda informovala veřejnost o další významné změně, kterou do právního řádu církve přináší smršť zákonodárné činnosti Apoštolského stolce.

V neposlední řadě poslouží tento text studentům církevního práva na našich univerzitách k pochopení změn oproti dosavadnímu textu našich i docela nedávno vydaných učebnic.

Výzva farnostem přihlásit se do letošní Noci kostelů

Vyzýváme duchovní správce a farní rady všech církví, aby přihlásili své kostely a modlitebny do letošní *Noci kostelů*. Významným vyznavačským aktem bude, *když se přihlásí i ti, kdo se dosud neúčastnili*.

Tato oblíbená akce se bude konat **v pátek 10. června 2022**. Přihlašovat se lze elektronicky na stránkách: https://www.nockostelu.cz/prihlaskakostely.

O velké popularitě *Noci kostelů* v naší zemi svědčí počty návštěvníků a všech přihlášených subjektů. Minulý rok bylo zaznamenáno více než 223 000 návštěvnických vstupů ve více než 1 230 kostelech.

Noc kostelů představuje pro širokou veřejnost skvělou příležitost k seznámení s církvemi, jejich životem a vírou. Nabízí všem zájemcům možnost prohlídek sakrálních budov (často jsou zpřístupněny i jindy nedostupné prostory), vyslechnutí přednášek či koncertů, účast na modlitbách, adoracích či chvílích ztišení. Časté jsou také nejrůznější výstavy, workshopy a jiné kulturní akce. V každém kostele je originální program, takže nabídka je skutečně veliká.

Zúčastnit se mohou všechny kostely, kaple, modlitebny a sbory z celé České republiky, jejichž církev je členem nebo přidruženým členem Ekumenické rady církví.

Z nové literatury

CSUKÁS, Adam, *Právní řád Českobratrské církve evangelické v historických souvislostech*, Mlýn, Jihlava, 2022, 343 s., ISBN 978-80-86498-73-7.

DUDA, Ján, *Boží ľud*, Výklad druhej knihy Kódexu kánonického práva z roku 1983, Leges, Praha, 2021, 168 s., ISBN 978-80-7502-561-6.

TRETERA, Jiří Rajmund, *Ukončete návštěvy, dveře se zavírají aneb Osmnáct balad a romancí z nemocničních sálů a předsálí*, Knižnice církevního a konfesního práva, Svazek 3, Společnost pro církevní právo, Praha, 2022, 194 s., ISBN 978-80-906501-2-1, ISSN 2464-8558.

Časopisy

Právněhistorické studie, 51/3, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2021, 114 s., ISSN 0079-4929.

Universum, Česká křesťanská akademie, Praha, 2021, ISSN 0862-8238,
č. 4/2021,
z obsahu:
KONDZIOLKA, Jan, *Vyvarujme se světelného znečištění*, s. 2,
MALÝ, Václav, MÚČKA, Jakub, PETŘÍČEK, Tomáš, ROZUMEK, Martin, SCHEINOSTOVÁ, Alena, ŠOJDROVÁ, Michaela, ŠRAJER, Jindřich, *Diktátorům se neustupuje*, Běženci na geopolitické šachovnici, s. 6–7,
SLÁMEČKA, Vladimír Josef, *Rytíř, bratr a kněz*, s. 37–39,
POHUNKOVÁ, Dagmar, *Setkání s Václavem Vaško*, s. 40–43.

Periodikum Zrcadlo církve, Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, z. s., Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3.

Fotografie na titulní straně: Praha 21. března 2022, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, posluchárna č. 120. Prof. Jiří Rajmund Tretera OP přednáší v předmětu Právní dějiny církví. Foto Záboj Horák

Šéfredaktor: P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zástupce šéfredaktora: Záboj Horák
Redaktor: Jakub Nagy
Redakční rada: Tomáš Grundza, Marek Novák

Starší čísla online: spcp.prf.cuni.cz/aktuality. Zrcadlo církve vychází dvakrát měsíčně.
spcp@prf.cuni.cz

ISSN 2695-0111